

Előfizetési ár:

Egész évre	— — — 4 K.
Fél évre	— — — 2 K.
Negyed évre	— — — 1 K.
Egyes szám	— — — 20 l.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 állérral, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Szerkeszti:

BALOGH ERNO
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőörök és vadörök részére.

TULAJDONOS ES KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésére.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadörök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- Az erdőőri személyzet napi existenciája. (Craus Géza Aladár.)
A magyar vadjuh. (Dercsényi Kálmán.)
Madárdal-tanulmányok. (V. S.)
Gazdasági tanácsadó: Nyári szemzés. (bl.) — Alma- és körte-aszalás. (Hreblay Emil.)
Különfélék: Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület látogatása. — Eljegyzés. — Kitüntetett erdőörök. — Nyugdíjbiztosítás. — Köszönetnyilvánítás. — Állati betegségek emberen. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: Katonai lögyakorlatok alkalmával a vadállomány elszéledése által keletkezett haszonvesztés megterítetik.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárca. Mérges virágok. (Zempléni Gyuláné.)

Az erdőőri személyzet napi existenciája.

Irta: Craus Géza Aladár.

Az erdők hasznát nem egyedül az általuk nyújtott faanyag értékében kell keresni, hanem az általuk nyújtott és nem nélkülözhető különféle természeti előnyökben is.

A bölcs Mindenható földtekénken az erdőket nemcsak azért rendezte el, hogy azokat az emberiség kapzsisága és élvvágya kipusztítsa és azért se, hogy fa- és legelő-szükségletünket belőle kielégítve, azok esetleges további fennmaradását a mostoha sorsra bizzuk, hanem főként azért, hogy fenntartásuk, fennmaradásuk biztosításával az élet egyéb közszükségletei kielégítést nyerjenek.

Az erdők fenntartására, valamint gazdálkodására vonatkozó törvényeink és rendeleteink végsőfokú és tulajdonképeni végrehajtói az erdészeti altiszti személyzet.

Akárhogy fogjuk is fel a dolgot, elvitathatlan, hogy altiszti személyzet nélkül erdőgazdálkodás és erdővédelem nem foganatosítható és végre nem hajtható. Tekintélyes számú személyzet örködik tehát valójában az erdők épsége fölött az alatt, míg az erdőtiszti személyzet egyéb dolgaival van elfoglalva. Az erdővédelmi személyzet fárasztó, sokszor életveszélylyel járó munkáját, felelősségét, odaadását nem akarom vázolni; mindannyian jól ismerjük azt.

És mégis, ha sorba vesszük a személyzetet munkaadói szerint, alig egy pár magánuradalmi személyt találunk a mai drágasági viszonyok között elfogadható fizetéssel s illetve dotatióval ellátva. A többi — teng, lélekzik napról-napra, egy végtelen nagy reménységgel szívében egy elkövetkezendő boldogabb idő iránt! A mennyire sajnálatos és kétségbeejtő ez az állapot az illetőkre, annyira káros a munkaadókra s az erdőbirtokosokra nézve is.

Nem vagyok illetékes arra, hogy ezen zsákutezából való szabaduláshoz a módot megadjam, vagy tanácsal szolgáljak. Azért mondom zsákutezából, mert sok erdőbirtokos, — különösen a községek, — azt a csekélységet is, mit az erdővédelmi intézményre ad, úgyszólván szájától veszi el, mert erdőgazdálkodása nem jövedelemmel, hanem csak kiadásokkal, terhekkel kapcsolatos! Így, miután önmaga is szegény, bizony többet tőle se lehet kivánni. Ehhez azonban az erdőőri személyzetnek semmi köze sincs. Ő élni akar, mert élnie kell! A drágasági viszonyok azonban a helyett, hogy szünnének, mindig emelkednek és ez az állapot bizony mindannyiunkra kétségbeejtő! A míg a mindennapi kenyér megvan, addig a terhesebb viszonyokat is csak eltűri az ember, azon reményben ringatva magát, hogy hát egyszer csak lesz, mert lenni kell, másképen is! De ha a napi falat is hiányzik, akkor már igazán nehéz a helyzet.

Boldog az az erdőaltiszti személyzet, melynek gondtalan ellátását a humánus és saját jól felfogott érdekében gondolkodó erdőbirtokos biztosította. De a melynek ezen megélhetése nincsen biztosítva, az mit tegyen, ha már élni muszáj!

Ha már a munkaadó dotatiójából a napi legszükségesebbekre nem telik és élni ennek daczára kell, nincs más hátra, mint az állással összeférhető oly mellékfoglalkozás után nézni, a mely a hiányt pótolni képes, legalább is addig, míg az említett zsákutezából való kijutáshoz valamelyes mód lesz adva. Hiszen utóvégre ennek is egyszer be kell következnie!

Ezen, az erdőaltiszti állással összeférhető mellékfoglalkozások közül magam egyelőre a következő ötre tudom a védszemélyzet figyelmét felhívni.

1. A vadászat és halászat őrzésének elfogadása oly vadászat és halászati bérlőknél vagy tulajdonosoknál, melyek területe vagy közvetlen határos az illető erdőőr kerületével, vagy oly előnyösen fekszik, hogy a saját kerületébe való járás alkalmával azon úgyszólván keresztül kell mennie, vagy végül, melyek saját védkerületéhez tartoznak ugyan, de bérlet folytán nem az erdőbirtokosok tulajdonában vannak. Ily helyeken ez az őrizet semmi nehézségbe se ütközik és a szolgálat a rendes őrzéssel alkalmával hátrány nélkül olyképp teljesíthető, hogy ezen mellékszolgálat elvállalása ellen az erdőőr fölöttes erdőtisztje se gördíthet, már emberségi szempontokból se akadályt. Sőt, azon hiszemben vagyok, hogy akárhány emberségesen érző erdőtiszt önmaga szívesen megtenné a kezdő lépéseket az illető jogok bérlőinél az iránt, hogy az őrizetet, idegen személyzet alkalmazása helyett, elfogadható díjazás ellenében, az úgyszólván levő és megbízhatóbb erdőőrökre ruházzák, mi mellett maguk a bérlők is jobban jönnek ki. Különösen latba vehetné az oly erdőtiszt ily irányban a szavát, a ki esetleg egy azon vidéki vadásztársaságnak is tagja és fokozottabb mértékben akkor, ha a társaság az illető erdőőr kerületéhez tartozó részeket is bérel.

2. Ha ily vadászati vagy halászati őrzési szolgálat-hoz a lehetőség minden tekintetben hiányoznék, legalább annyit lehetne az illető bérlőknél keresztülvinni, hogy a halászatnál a vidrának, a vadászati területeken pedig a többi *dévdűznek fogását* engednék meg. Ennek ellenében az engedélyezett kötelezné magát arra, hogy a védelmi személyzetnek segítségére lesz. Ő maga pedig a fogások útján nyerendő és manapság igen magas áron értékesíthető gereznákkal szép mellékjövedelemre

tenne szert! Természetesen ez a mellékjövedelem az előbbi pont alatt említett esetben is megszerezhető lenne.

3. *Gyümölcstermelés* mindazon vidékeken, a hol a klimatikus és talajviszonyok megfelelőek. Tudvalevő, hogy az erdők nagy részén, akár azok szélein, akár a rajtuk keresztül vezető utak mentén vagy patakpartokon, esetleg meglevő tisztások, rétek szélein stb., mindig találni elegendő napsugaras üres helyet, a melyre egy vagy több gyümölcsfa igen szépen elfér és mint rendesen védett helyen, nagyon jól meg is él és bőven terem. Az erdőbirtokos bizonyára szívesen beleegyeznék abba, hogy erdőre az említett helyeken vagy a vidékek megfelelő gyümölcsfajú nemes oltványokat helyezzen el, vagy a már talán ott levő vadalanyokat beoltsa.

Ha pedig oly kapzsi erdőbirtokossal kellene számolni, a ki az erdőre egyedüli munkája s külön szorgalma útján keletkező ezen berendezkedés mellett előálló mellékhaszonvétele is irigyelné, az ily erdőbirtokossal olyképpen kell szerződnie, hogy a termés fele legyen az övé. A termés másik fele még mindig biztosítana a védszemélyzetnek némi jövedelem-többletet. Mert, ha csak egy 1000 holdas védkerületet is veszünk számításba, közepes viszonyok mellett feltétlenül találunk rajta annyi alkalmas üres, vagy más módon nem értékesített helyet, a melyre 300 drb gyümölcsfát elültethetünk s ha egy ily fa termését átlag és évente legkisebb számításal csak két koronára is becsüljük, még akkor is a birtokossal történő felezést véve számba, marad az illető erdőőri személyzetnek 300 korona tiszta mellékjövedelme. A hazánkbeli nemes gyümölcs külföldön is roppant keresett czikk, csak természetesen gon-

TÁRCZA.

Mérgező virágok.

Irta: Zempléni Gyuláné.

A ki csak úgy nézi a virágot, akár a kertben nyílot, akár a rét sok tarka vadvirágját, mint a mi arra temett, hogy gyönyörködtesse a szemet, eszébe sem jut, hogy a sokszor nagyon szép szín pompás köntös milyen veszedelmes mérget, takar. Nem is igen foglalkoztak eddig ezzel a kérdéssel, pedig ha közelebbről nézzük a virágok, növények természetét, hihetetlen tapasztalatokra jutunk. Mindenekelőtt arra a bizonyosságra, hogy némelyik virág nagyon erős mérget rejt magában.

Mielőtt ezzel a kérdéssel részletesebben foglalkoznánk, rá kell utalnunk különösen egy körülményre:

A kinek módjában volt, hogy olyan helyeket megfigyeljen, a melyeken sokféle növény terem és ugyanott állatok is legelnek, azt tapasztalhatta, hogy egyik-másik növényt a marha gondosan elkerüli, bárha mi éppen semmi szagát se érezzük, sem más jeltől nem következtethetünk arra, hogy a növény mérgező. Még az oly nyalánk kecske is kerüli ezeket a növényeket, a milyen

például: a fekete hunyor (*Helleborus*), a tárnics (*Gentiana*), az őszi kikirics (*Colchicum autumnale* L.), a fehér zászpa (*Veratrum album* L.) stb.

Elkerüli a vadállat is, bár sokszor elég nedvdús a levelük és inkább azt hihetnők, hogy inyesiklandoztató hatással vannak az állatokra. Ebből aztán arra is következtethetünk, hogy mégis csak van valami sajátosságuk, melyet mi nem érzékelünk, míg az állatok felismerik ennek a sajátosságnak a kártékony voltát.

Figyeljünk meg másfajta virágot, mely a szabadban nyílik. A leggyakorlatlanabb szem is észre fogja venni, hogy magát a virágot az állat a legtöbb esetben megkiméli, míg a levelek ritkán maradnak teljesen érintetlenül. Ennek is bizonyára az a magyarázata, hogy a virág olyan anyagot tartalmaz, mely az állatnak legalább is kellemetlen, bárha ez az anyag nem is feltétlenül mérgező. Egyebekben tudjuk, hogy az az anyag, a mi nekünk mérgező, nem mindig az az állatnak. Egyik bizonyítéka ennek a népnél zsidócserecsznye (*Physalis Alkekengi* L.) néven ismert bogó, mely a nekünk rettenetes atropin-mérget tartalmazza. Mindazonáltal alig van érintetlen levele, egy kis bogár, a *Haltica atropae* kizárólag ennek a növénynek a leveleiből táplálkozik.

dosan kell vele bánni és nem szabad a fáról doronggal leverni, hanem csinján, kézzel leszedni, hogy hosszú ideig egészségesen eltartható legyen.

A gyümölcsfák, oltrányok beszerzése alig kerül valamibe, mert hiszen azokat kérvény útján az erdőőri személyzet úgyszólván ingyen kapja az államtól. A gondozást és védelmet az illető erdőőr őrzései alkalmával könnyen teljesíthetné. A foglalkozás maga igen kedves, hasznos, szórakoztató és léleknemesítő.

4. *Selyemtenyésztés* oly vidékeken, hol elegendő eperfa áll rendelkezésre, a mi mai nap már a földművelésügyi miniszter úr gondoskodása folytán majdnem mindenhol megvan. De, ha nem lenne és a vidék, klíma megfelelő, lehet elegendő eperfát ültetni. Ez a mellékfoglalkozás nagyon könnyű és úgyszólván a gyerekek által űzhető. A kinek 12—14 éves fiú, vagy leánygyermek van, ne mulasztja ezt el. Az egész munka alig egy hónap alatt végezhető. Májusban kell kérni a szegzárdi selyemtenyésztési m. kir. felügyelőségtől selyemhernyó petét. Ingyen küld. Utasítással is ellátja a hozzá fordulókat. A teendő különben csak annyi, hogy a petéket gondosan kell papíron szétrakni, míg a hernyók kikelnek. Azután csak a hernyók etetése és tisztántartása a munka, egyéb semmi. Majdnem egy hónap alatt a hernyók begubóznak. A gubókat jól csomagolva el kell megint a selyemtenyésztési felügyelőséghez küldeni. Az megbecsüli az értéküket és készpénzben megküldi az árukat. Ily módon egy kis leányka, vagy fiúcska alig egy hónap alatt 120—150 koronát szerezhethet!

5. *Baromfitenyésztés.* Az erdőőri személyzet majdnem kivétel nélkül vidéken, falvakban, vagy erdők melletti házakban lakik. Ily helyen lakóház egy kis udvar,

kert, ól, szérű, stb. nélkül alig képzelhető. Tehát minden kellék megvan ahhoz, a mi egy kisebbszerű baromfitenyésztéshez szükséges. És éppen ezen kisebbszerű tenyésztés űzhető haszonnal; a nagyobb tenyészdekre majdnem mindenhol ráfizetnek. Be kell szerezni, ha egyszerre nem megy, lassacskán, apródonként, korán tojó lehetőleg fehér magyar paraszt tyúkot, mondjuk 15—20 darabot. Ezekhez a m. kir. gazdasági felügyelőség útján ingyen lehet kapni az államtól 2 drb fehér, vagy sárga orpington kakast. A többit tudják a háziasszonyok! Fehér tyúkokra azért van szükség, mert ezeknek a húsa is fehér s így sokkal értékesebb és keresettebb. Orpington kakasokra pedig azért, hogy a csibék nagy testűek legyenek, mert ez megint értékbeli különbség. Tisztán fajbaromfit tenyészteni nem érdemes, mert azzal kevésbé termékeny volta mellett igen sok baj van és sokba kerül az eltartása is. Hanem ily magyar és orpington keverék roppant kiadós, kevés gond mellett nagyon jól és szaporán tenyészthető. Legfeljebb 4—5 hónapos csirkét kell eladni, a mikor a fenntartásuk még nem került sokba és legkapósabbak is. Öregabb csirke, vagy tyúk már annyiba van, hogy alig marad mellette valami tiszta haszon. A tyúkokat pedig úgy kell megültetni, hogy a csirkék január, február havában legyenek a piacra vihetők. Ekkor legkeresettebbek és legnagyobb az áruk is. Az eladásra szánt állatokat nem kell a legközelebbi Mózsinak felajánlani, mert az maga 100 percenket akar rajta nyerni és alig adja meg a valódi ár felét, így pedig haszon nincsen mellette! Hanem várni kell, míg elég szám van belőlök s akkor, ha közelben van egy nagyobb város, annak hetipiaczára kell beszállítani; vagy lehet kosa-ranként — ha közelben vasutállomás van, — előleges

Nagyon sok a magunk mérges növénye is, de ha ezekhez hozzá vesszük a sok idegen jövevényt, mely melegházainkban tenyészik, jelentékenyen növekedik a számuk. Szinte feltűnő, hogy némely növény családban mennyi a mérges fajta és ha nem ismeri valaki kellően egyiknek vagy másiknak a többé-kevésbé ártalmatlan voltát, jól teszi, ha inkább veszedelmesnek nézi valamennyit. Ilyenek a boglárka, fű- vagy kutyatej, az ebszőlőfélék és az ernyősök. A három első egész sereg szép dísznövényt ad, míg az utolsó családból nagyon jó konyhanövényt kapunk.

A boglárkafélék többé-kevésbé mind mérgesek. De különösen veszedelmes a fekete hunyor (*Helleborus niger*). Nagyon mérgesnek ismerjük a katika- és a farkasölő sisakvirágot (*Aconitum Napellus* és *Aconitum Lycoctonum* L.); az előbbinek kék, az utóbbinak sárga a virágja. A szarkaláb-félék is részben mérgesek. A futónak olyan nagyon kedvelt klematisz is mérges. A szép kökörcsin és különösen a berki kökörcsin (*Anemona nemorosa* L.), mely tavasszal annyira megörvendezteteti a természetimádót gyönyörű virágjával, mind mérges. És ezeknél az a veszedelmes körülmény is fennforog, hogy gyerekek a szájukba dugják a virágot; erre külö-

nösen ügyelni kell. A kinek nyitott sebe van, az is nagyon óvakodjék ezektől a virágoktól.

A fűtej-félék közt szerencsére nem igen akad kerti növény és azok, a melyek vadon teremnek, annyira igénytelenek, hogy gyerekek aligha kerül a kezébe. Csakhogy a babona a szemölcs és májfolt elmulasztására a kutyatejet használja, a mi pedig éppen eléggé veszedelmes, mert a szemölcs vagy a májfolt el nem múlik tőle, ellenben annál nagyobb kárt tehet magában az, a ki használja.

Az ebszőlőfélékből nagyon sok szép dísznövény kerül ki. Még a melyik fajta vadon tenyészik, annak is nagyon szép a virágja, meg a gyümölcse, a mi már megint veszedelmet jelent a gyermekeknek. Miután az ebszőlőfélék (*Solanaceák*) nagyon erős mérget tartalmaznak, mely már kisebb mértékben is halált okozó lehet, nem győzzük eléggé óva inteni talán kevésbé óvatos olvasóinkat.

A legtöbb halált okozó mérgezést a zsidócserezsnye vagy páponya okozza. Fényesen fekete a gyümölcse, melyet nagy, zöld kehely vesz körül. Van egy futófajtája, mely leginkább bozótban, nedves partok mentén tenyészik. Piros gyümölcse könnyen elcsábítja a gyermeket arra, hogy megízlelje.

megállapodás mellett, egyenesen a budapesti baromfi csarnokba szállítani, ott úgy elkel, mint a cukor!

Az elmondottak figyelembevételével* és megtartásával segíthet mindenki anyagi gondjain és habár némi kis fáradságba is kerül az ily mellékjövedelem elérése, az bőven kárpótolva van az elért haszonban. Még mindig jobb, mintha ölbe tett kezekkel sopánkodunk azon, hogy vajjon mikor lesz már valami javulás állapotunkban. Mert míg ezt megérjük, megeshetik, hogy addig éhen is halunk. És még magunkról nincsen is annyira szó, — de itt van a család! Ennek fenntartásáról bármiként is gondoskodni kötelességünk! De a példabeszéd is világosan mondja: segíts magadon, a jó Isten is megsegít!

Azonkívül ily mellékfoglalkozás szórakozásnak is beillik és mennyivel inkább többre becsüli az ember azt, a mit saját szorgalmával szerzett, mint a mihez csak sült-galamb módjára jutott. Ha pedig az ember szerzeményét megbecsüli, akkor nem is fogja azt vig czimborázás között könnyen elpredálni és a koresmákban elszórni, hogy vele másokat hizlaljon, a kik azután a predálót ennek hegyibe még jól ki is kacagják a háta mögött! A nehezen szerzett pénz nehezen is megy el és minden esetre illő helyre lesz elkölteve: a saját és a család fenntartásához szükségességekre; a fölösleg pedig, — ha ugyan még ilyen is akad, — menjen a takaréka, hogy legyen a későbbi időkre is. Mert ki tudja, hogyan lesz akkor?

A nyélés ideje lejárt! Ma már mindenkinek, nem-

* Mi a magunk részéről az elősorolt mellékfoglalkozásokon kívül még a méhészetre és a házinyúltenyésztésre hívjuk fel olvasóink figyelmét, a mi csekély fáradsággal szép jövedelmet biztosít. (Szerk.)

Az ernyősök közül legjobban kell tartani a mérges vagy vizibüroktől. De mert, hogy nem tartozik a virágzó növények közé, nem igen kell tőle félnünk, bár tudni nem árt, hogy az is mérges. Annál veszedelmesebb a berki zábóca, mely ugyan vadon tenyészik, de azért gyakran látni kertekben dísznövénynek. Még ennél is mérgesebb a gyűszűvirág (*Digitalis*), melyet nagy piros vagy fehér virágjáért kertben is ültetnek.

Hát a mocsaras réten, patak vagy tóparton tenyésző istenkegyelme vagy orvosi csikorka? (*Gratiola officinalis* L.). Milyen ártatlannak látszik fehér vagy vöröses virága, pedig nálánál veszedelmesebb nem sok van.

A nagyon mérgesek közül való még az orvosi mérregölő (*Vincetoxicum officinale*); a mérges saláta; mérges borostyán vagy farkas-boroszlán (*Daphne Mezereum* L.); — vidékek szerint más az elnevezése, — a négylevelű varjúszem (*Strychnos nux vomica* L.); az őszi kikirics (*Colchicum autumnale* L.); a zászpa (*Veratrum*); a foltos kontyvirág (*Arum maculatum* L.) és a mocsári apáczakonty.

Ezek közül olyan is van, mely a kerteket diszíti, így a kellemesen illatos mérges borostyán, melynek rózsapiros virága tavasszal nyílik.

csak az altiszteknek, de a magasrangú tisztviselőknek is egyformán, erősen és szakadatlanul kell dolgozni, hogy a mai drágaság forgatagában valahogyan megélni és családjukat fenntartani képesek legyenek. A fizetések minden vonalon immár elégtelenek a megélhetéshez! A gyáva, lusta ember tele veszi magát adóssággal és ennek a vége bukás. Az azonban, a ki a *férfi* névre érdemes is akar lenni, az küzd, dolgozik, még pedig szorgalmasan, mert másként megélni lehetetlen! A munka soha sem volt szégyen, manapság pedig már életkérdés és szükséglet is.

Egy erdőaltisztnak sincs oka tehát kétségbe esni, mert akár az itt javáltak, akár egyéb mód még mindig kíségeti a gondokból és terhekből. Azonkívül mindegyiknek ott van a felebbvaló erdőtisztje gyámolításul. Ezek között egy sincs, a ki a hozzá forduló kérésére a legnagyobb jóindulattal ne szolgálna tanácssal, különösen az olyannak, a ki viselkedésével, szorgalmával, ügybuzgóságával és ügyszeretetével arra reá is szolgált. Még mindenki, a ki nyílt őszinteséggel, becsületes munkájában való tudattal párosuló tisztelettel fordult szorult gondolai között felebbvalójához, megtalálta kérésének jutalmát már az erkölcsi segítségben is. Ilyet egyetlen erdőtiszt sem fog megtagadni, de még erdőbirtokos sem!

A magyar vadjuh (mufflon).

Ilyen vadfaj jelenleg még nincs, de czéltudatosan keresztülvitt keresztkezés által létesíthető volna aránylag talán rövid idő alatt is.

Egyetmást — a mennyire e cikk kerete megengedi, — a faj kiválasztásáról és keresztkezéséről óhajtok elmondani.

Kerti növényeink közül különösen a timárfa veszedelmes; — onnan van a neve, hogy a sárga kordován bőr cserzésére használják, — a borostyánmeggy (*Prunus Laurocerasus* L.); földi bodza (*Sambucus Ebulus* L.) és a biborpiros lobelia.

A cserépvirág közül mérges az oleander, a nárcisznak minden fajtája és az európai alpesi ibolya, melyet cyclamen néven ismerünk.

Mindezt pedig azért soroltuk fel, hogy azok, a kik falun, különösen erdők közelében laknak, figyelemmel legyenek a felsorolt mérges növényekre, virágokra, nem a maguk érdekében, mert hiszen a felnőtt ember amúgy is inkább óvatos, de meg ismeri maga is a virág mérgesebb fajtáját, de talán ha külön figyelmeztetésben is van része, gondja lesz rá, hogy a gyermeke is megtudja, melyik a mérges növény és rászoktatja, nemcsak hogy a szájába ne dugja, de még csak le se törjön egy ágacskáat, le ne tépjen egyetlen szál ilyen virágot. A kertbe meg már egyáltalán nem volna szabad mérges virágot ültetni, különösen ha gyermek is van a házban, mert jobb félni, mint megijedni.

Ismeretes, hogy külföldön és hazánkban is, a házi állatok egyes fajtáinak kereszteződéseiből a jó tulajdonságok kiválasztása folytán a mezőgazdák igen értékes, tökéletes s céljaiknak megfelelőbbeket produkáltak.

A vadgazdaság terén e tekintetben hazánkban — a magyar szarvasnak egyes külföldi rokon fajokkal való keresztezésétől eltekintve — vajmi kevés történt.

Feltűnt nekem a wieni 1910. évi nemzetközi vadászati kiállításon, úgy az olasz, mint a magyar kiállítási csarnokokban felhalmozott gazdag mufflon trofea gyűjtemény, de csak nagy számuk által, valamint a lainzi cs. és kir. udvari vadaskertben látott nagyobb számú élő mufflonok-trofeái; mindezek eltekintve némi eredetiségtől nem sokat mutatnak. A látottak után kezdem tünődni miként lehetne e nemes vad fejdíszét szebbé, harciasabbá s így a vadászra értékesebbé tenni.

A kiállításról haza térve tovább tanulmányoztam a mufflonnal rokon állatfajokat, vagyis azokat, melyekkel keresztezés útján még tovább szaporodó egyedek létesülhetnének. s ezek között legalkalmasabbnak tartom a mufflon-juhok, a fekete vagy barna gyapjas ősmagyar származású dereczeni raczka kossal való kereszteződését, a mennyiben a leszármazó, a mufflonnál nagyobb testű, tehát gazdaságilag is értékesebb umber kosok között bizonyára lesz olyan, a melynek fejdísz mintegy 45° szög alatt merészen felfelé és kissé hátra hajló, egyenes, csak saját tengelye körül csavarodó barna színű lesz. Vastagsága pedig a mufflon és magyar raczka kos szarv vastagsága között ingadoznék, miáltal a trofea vadászati szempontból is sokkal impozánsabbá mintegy 50—60 cm. magassá, szebbé és értékesebbé fog válni.

Elégé alkalmas volna még a jelzett keresztezésre az egyenes szarvú fekete vagy barna gyapjas magyar-moldovai raczka kos is. Az ebből a kereszteződésből származó umber kosok fejdísz saját tengelye körül csavarodó «egyenes» vízszintes állású volna, barna színű s kapitalis daraboknál a koponyán át mérve 1'10—1'30 m. kiterjedéssel bírhatna.

Ha a trofea jellegző alakja, többszörös szakszerűen irányított kereszteződés útján állandósítható volna, ily úton elérhető lenne — ha az umbereken fellépne — a raczka juh hosszú gyapjának kiküszöbölése is; de még ezt nem is tartom olyan nagy hibának különösen nem, ha az csak részlegesen, például: szakáll vagy sörény alakjában jelentkeznek.

Az ajánlott keresztezések lehetőségének igazolására mint szaktekintélyt Bréhmét idézem; a magyar kiadás 3. kötet 477. lapján ugyanis a következők olvashatók:

«Már az ókoriak tudták, hogy a mufflon és házi juh termékenyen kereszteződnek, de azt nem tudták, hogy a korcsok is, melyeket umber néven ismertek, egymással vagy más házi juhokkal ismét termékenyen párzanak.

Úgy látszik, hogy a mint Cethi mondja, mindkét állat érzi, hogy egy ivásból való, s minden különbség dacára mindegyik megtalálja a másikban a közös eredetet. A mufflon szinte magától találja ki, hogy ő is

juh, a juh pedig, hogy ő is mufflon. A hangjuk a közös ismertető jel. A mufflon néha otthagyja hegyes hazáját s önként leszáll a juhokhoz, hogy velük éljen és párosodjék; néha egy anyátlan bárány is felkeres egy mufflon juhok, bégetve követi, hogy megszophassa, s úgy látszik, hogy igazságos jogos könyörületért rimáncodik, mintha a vérrokonság jogánál fogva akarná terhelni fölnevelésének kötelességével.»

«Aszara faluban egy mufflon meghágott egy juhok, mely aztán egy umbert ellett; ez szintén házi juhokkal párzott s egy más fajta korcsot nemzett. Későbbi kísérletek ugyanily eredménnyel jártak. A schönbrunni császári gyűjteményben — a hogyan Ficzinger írja — többször párosították a mufflont a német juhokkal. Az e keresztezésből sarjadt korcsokat néha ismét a mufflonnal, néha meg a házi juhokkal párosították és mindig eredménnyel. Egy némely korcs nagyon hasonlított a vadjuhhoz csak a szarvai voltak kevésbé hajlottak és vastagok.»

Nem lehetne attól sem tartani, hogy ebből a kereszteződésből származó — s talán az eredetitől való megkülönböztethetős végett magyar vadjuhok (mufflon) nevezhető — állat szeliddé lenne, mert a raczka juh, melytől a szelidséget nyerhetné, ha az erdőben eltéved, aránylag rövid idő alatt teljesen elvadul s igen félénk, nehezen megközelíthetővé válik.

Eltekintve a fentebb vázolt előnyöktől, már azért is kellene ezt a kipusztuló félben levő eredeti magyar juh fajnak legalább szarv jellegét megmenteni, mert ezt a fajt elődeink a honfoglaláskor hozták be s igen valószínű az a feltevés, hogy nem útközben szerzték, hanem közvetlen az őshazából hajtották vándorútjukon maguk előtt (Bréhm 3-ik kötet 462. l.) s ha valahol volna Ázsiában egy a mi raczka juhunkkal egyező küllemű vagy szarvállású juh faj, ott nagy bizodalommal lehetne keresni az őshaza helyét bizonyító többi nyomokat is.

Még abból, hogy sem Brehm sem Bohn avagy talán mások sem tesznek munkáikban ilyen juh fajtának Ázsiában való előfordulásáról említést, nem lehet azt teljes bizonyosságnak venni, mert lehet Ázsiának valamely eléggé fel nem kutatott elzárt völgykatlana, hol talán kisebb mennyiségben a magyar juh ősi törzse él.

Érdekesnek tartom a Bréhm által leírt (3-ik kötet, 424. lap) analog esetet is közölni a pödrött szarvú kecskéről, melynek egy fajváltozása az eredetitől eltérőleg ugyanolyan rendszerű szarvat visel, mint a debreczeni raczka kos, s ez az Indus-tól nyugatra fekvő Afganistánban honos; nem ott élt-e eredetileg a magyar juh is? Lehetséges az is, hogy az Ázsiát kutatóknak, — ha találtak is a magyar raczka szarvállásához hasonló hosszú gyapjas juhokat — az nem tűnt fel, vagy nem tartották érdemesnek a feljegyzésre. A javasolt keresztezések ugyan gyors sikert nem ígérnek, de ha a kereszteződés céljaira alkalmas egyedek kiválasztása, a tenyészkert kijelölése, beosztása, a tenyésztés módjának megállapítása teljes szakszerűséggel vitetnék keresztül, úgy a siker el nem maradhatna.

Annál könnyebb volna ezt a kereszteződést létesíteni, mert hazánkban teljesen akklimatizált mufflon tenyésztőanyagot úgy hiszem a ghimesi uradalomtól be lehetne szerezni, valamint magyar- vagy magyar-moldovai raczka kosok kiválasztása és beszerzése sem okozna nagyobb nehézséget.

Nagy erdőbirtokosainkhoz azzal a kérelemmel fordulok, hogy kegyeskedjenek áldozatot hozni és saját birtokaikon karolják fel a leirt eredeti vadász objektum létesítését s ne engedjék, hogy azt valamelyik szemfüles szomszéd-nemzet előbb megcsinálja. Úgy hiszem, hogy ez pénzügyleg is előnyös befektetés lenne.

Derecsényi Kálmán.

Madárdal-tanulmányok.

Dickens mondja egy helyütt a madarak beszédéről, hogy a madarak ábécéje gazdagabb, mint a négylábú állatoké. A hangoknak nagyobb változatosságával rendelkeznek, a melyekben nemcsak egyes, hanem kettős, sőt hármas betű-összetételek is előfordulnak. A mellett, a ki a madarak énekét tanulmányozza, meggyőződhetik arról, hogy valóságos beszéd ez, melyet egymás közt tökéletesen értenek, a melyben a legkülönbözőbb indulatok, a rémület, a panasz, a félelem és aggodalom, a menekülés és csoportosulás ösztönei hangszerű kifejezést találnak.

Legharmonikusabb azonban a madárszó párzás, szerelmeskedés idején. Kevésbé az a rákövetkező időkből, mikor a szülők fészkeiket rakják. De ha a fiókák életre jönnek, akkor a szülők megint a leggyöngédebb hangokat ütik meg, miközben etetik s repülni tanítják őket. Mikor aztán ellenség mutatkozik a láthatáron, a hangok megint rémüldözésbe csapnak át.

Nagy befolyással bír a hely is a madár énekére. Fiatal fülemüléket csak akkor képezhetnek ki az öregek, ha ugyanazon helyről valók. Ebből következik, hogy lehetnek egyik területen kitünő énekesek, a másikon csak közepesek. Az idős hímek általában szebben énekelnek, mint a fiatalok, mert még az állatoknál is a művészet fejlődésnek van alávetve és gyakorlatot kíván. Legszebben dalol a csalogány; ha féltékenység gerjed szívében, akkor dala fegyverré lesz, melylyel legyőzi versenytársát. A szerelmi mámor első idejében, mielőtt a nőstény lerakta tojásait, bájoló énekét az éj minden óráján hangoztatja. Később elhallgat, mintha megtalálta volna nyugalma s az élet kétköznapiságai után lát.

Különbö, hogy mily hatással vannak a helyi viszonyok a madár dalára, legjobban bizonyítja a következő példa: Becker beszéli, hogy az ausztráliai havasok lakáján, Schipp helységben van egy fűrészmalom. Ott minden vasárnap, ha a munka pihent, hallani lehetett a közeli erdőből kutyaugatást embernevetéssel, különböző madarak dalát, gyermekek sírását, fűrészek zakatolását. S mindez a hang egyetlen madárfajtól eredt, mely a fűrészmalomtól nem messze ütötte fel tanyáját.

Ebből látszik tehát, hogy ugyanegy fajta madár dala is különböző lehet, a vidék szerint, a hol lakik. A ma-

daraknál is vannak tájszólások, nyelvjáratok s különösen a csizekre áll ez. Példának okáért a thüringiai erdők csizei sokkal szebben énekelnek, mint a harziak. Persze ezek a különbségek a madárvándorlások folytán mindinkább csökkennek, mert a madarak dala könnyen módosul más dal hatása alatt s általában a madaraknak megvan az az ösztönük, hogy az övéknél szebb hangokat utánozzanak. Ezért nem ritka eset, hogy ha egy-egy tájon valamelyik évben ritkább tehetségű énekművész lép fel, ott a többiek is tökéletesülnek az énekekben és előadásban. Ezt a körülményt jól ismerik a tenyésztők, a kik aztán sokszor helyeznek el egy-egy jó éneklőt minden kalitkában, hogy ez fogolytársait is szebb éneklésre serkentse és tanítsa. Érdekes e tekintetben az a megfigyelés, hogy a szerzett tulajdonságok néha a madárivadékokra is átörökölhettek. Így egy párisi híres madártenyésztő 26 éven át nevelt föl pacsirtákat, melyekbe beleoltotta az énekművészet elveit s őket ezáltal annyira javította, hogy az utolsó pacsirták hangja már semmiben sem emlékeztetett elődeire zengzetességben.

Némely madárfajnál az utánzás könnyűsége magas tökélyt ér el. Legfuresább példája ennek Mexikó híres tréfás rigója, mely a szomszédság minden madarát utánozza. Ausztrália fuvolázó madara pedig még a kiáltózkodást és a szavakat is majmolja. Valóságos csodaállat az Egyesült-Államok csalogató madara, melyről Gerhardt így ír: «Megfigyeltem egy több nyelvű házi csalogató madarat, mely hangját tőlem nem messze hallatta, mint rendszeren. Amerika sörénykirályának éneke és hívogatása képezte énekének mintegy negyedrésztét. Ennek a madárnak a dalával kezdte, aztán folytatta a biborfecskeével, egyszer csak fölsikongott, mint a rhynacodon, azután elrepülve az ágról, melyen ült, a háromszínű tengelicz és a rigó füttyét utánozta, majd lelógatott szárnyakkal körülrepdesett egy sörényt s a légykapó, a díztengelicz dalát és a széntengelicz hívását utánozta. Egy málnabokorba repült, lecsipegetett néhány szemet s olyanformán rikoctozott, mint egy zöld harkály s a virginiai fürj.» Pompás kifejezést talált Audubor e madár jellemzésére. «Nem egy fuvola vagy más hangszer bájos zenéje az, a mit hallunk: maga a természet melodikus hangja az.»

Némely vidéken a szarka az a madár, a melynek az érzéke a fonetikus utánzáshoz legjobban ki van fejlődve. Közönséges hívó szava ez: «racs», vagy «rakk», mely néha «kakk»-ra, vagy «krakk»-ra változik, de mindig zord és kellemetlen. Sokszor kedve jön mint a macskának nyivákolni, vagy még többször minden hangot utánóz, a mit hall, például a fűrész csikorgását, a csikó nyerítését, a kakas kukorékolását, a tyúk-kodácsolást stb. Rovenheim beszéli: «Egy őszi napon, vadászatban kimerülve, egy magas nyárfa aljába telepedtem s átadtam magam gondolataimnak. Álmodozásaimat kellemesen szakította félbe egy madár csicsergése. Lehetséges-e, hogy ily előrehaladt évszakban madárdalt halljak? Honnan jó a hang? Átkutattam minden fát, a művész láthatatlan maradt s a dal mind erősebben hangzott. Hasonlított egy czinegéhez; czinege lesz, gondoltam magam-

ban. De egyszerre kevésbé melodikus hangok ütötték meg fülemet, mintha két lépésre tölem egész zenekar képződött volna. Felismertem a harkály és a szarka kiáltását, azután következett az őrgébicsé, czinegée, seregélyé. Végre a fa egyik legmagasabb ágán észrevettem egy szarkát. Ő utánozta és majmolta mindez énekeket. A szarka egy utánzó — gondoltam magamban — de ebben aztán valóságos művész!

A madarak többsége csak akkor énekel, ha nappalodik. Alig jó fel a nap, megszólaltatják csattogó hangjaikat s csak naplementével végzik. Mindenki tudja különben, hogy a kalitkában levő madár elhallgattatására elég, ha börtönét letakarjuk. De nem minden madár kezdi énekét ugyanazon órában. Erre való tekintettel egy egész sajátságos «madáróra»-rendszert állítottak fel. Ehhez képest megállapították, hogy a pinty dalát reggeli 1 $\frac{1}{2}$ —2 óra közt kezdi, a czinege 2—2 $\frac{1}{2}$ óra közt, a fűrj 2 $\frac{1}{2}$ —3 óra közt, a vörösfarkú 3—3 $\frac{1}{2}$ óra közt, a fekete rigó 3 $\frac{1}{2}$ —4 óra közt s így tovább. Csak kevés madár énekel éjszakán át, mint a közönséges kapocsiprók, melyet különösen nyári éjszakákon át hallani, miért is svéd természetbarátok «éjjeli ór»-nek nevezték el.

Mint énekművészek a madarak nagyban és egészben szólísták. De mint a hogy nincs szabály kivétel nélkül, akadnak köztük is, a melyek duettet énekelnek. Sok madár nem énekel, hanem csak rikoltozik. A legismertebb ilyen madár a papagáj. Ha ez haragra gerjed, akkor sikoltásai tényleg sértik az ember füle dobhártyáját. Azokban az erdőkben, a hol csapatosan élnek, az általuk rendezett koncertek rémei az utazóknak. Egyes papagájoknak oly rikácsoló, rekedt hangjuk van, hogy kutyaugatáshoz hasonlít.

A hattyú dala is kellemetlen közelről. Messziről hallva azonban harmonikusan hangzik s olyan csengése van, mint egy ezüstengetyűnek. Rendes kiáltása: Kill-klii, míg a behizelgőbb és édesebb: ank. Orosz népdalokban szélteben ünneplik és Schilling mondja róla: «A hattyú mint éneklő madár nemesak szépségével, kecsességével, okosságával bájol el, hanem még inkább tiszta és változatos modulációjú erős, telt hangjával, melyet minden alkalommal hallat. Ha övéivel visszajő, csevegni látszik velők, vagy énekekben versenyezni. Ha erős hidegben a tenger jéggel van borítva, s a hatytyúk nem mehetnek arra, akkor a meleg áram által nem érintett helyeken a hol a csekélyebb mélységű víz könnyen megközelíthető, s a hol bő táplálék kínálkozik számukra, e madarakat százával látjuk csoportosulni. Mélabús daluk szomorú sorsukról zeng. Gyakran hallottam hosszú téli estéken s egész éjeken át panaszos szózataikat mértföldekre elhangzani. Az ember hol harangszót, hol meg fuvóhangszerek hangját véli hallani. Csakhogy a hangok harmonikusabbak, mert élő lényektől erednek s erősebb benyomást tesznek, mint az élettelen ércztől származó hangok. A híres hattyúdalok meséjét hisszük megelevenedni. Persze ez a dal gyakran haláldala a büszke madaraknak. A mély vízben, hol menedéket keresnek, nem találhatnak elegendő

táplálékot. Kíéhezettén, kimerülten nincs többé erejük kedvezőbb tájakra vándorolni s gyakran találják őket holtan a jégen, vagy éhségtől, hidegtől félholtan.»

Rendkívül szomorú és sajátságos hatású az amerikai erdők «kecskefejőinek» éneke is. Schürnbürg szerint: «éjjelente a kecskefejők panaszhangjait hallani, melyek a száraz ágakon ülnek. Ez a szózat oly komoly, oly baljós, hogy érteni lehet e madarak iránti irtózatot. Egyetlen indián, néger vagy kreol sem meri őket megölni. Az indián bennük Jabahu gonosz szellem szolgáit látja, a néger a gonosz Jumbo isten követeit, a kreol a halál hirnökeit. Minden fáról hallani panaszos ha-ha-ha-jukat. Az első hangot tele torokkal ejtik, azután hangjuk alább enged, elgyengül és sóhajtásban hal el, máskor ismét a gyűlölet és szorongó félelem kifejezésével kiáltoznak.

Nehéz névsorba szedni a kellemes énekű madarakat, mert a mi egynek tetszik, a másiknak nem tetszik. Így van ez a virginiai biboros madár énekével is, mely Amerikában tetszik, Európában azonban kellemetlennek tartanak. Míg Wied herczeg azt írja, hogy nincs semmi különös e madár énekében, Gerhardts szerint pedig az nem felel meg tollazata szépségének, addig Audubon valóságos himnuszt zeng rá. «Azt az Európában elterjedt nézetet, — úgymond, — hogy Amerika madarainak éneke nem hasonlítható az európai erdőket lakó madarak énekéhez, nem tartom alaposnak. Amerika ropant erdősegeit nem állíthatjuk párhuzamba Anglia megművelt földjeivel, a hol az énekes madár tudvalevőleg ritka. De ha Európa és az Egyesült-Államok hasonló területeit vetjük össze, akkor azt fogjuk látni, hogy az újvilág kedvezőbb helyzetben van. Az a kevés éneklőmadár, melyet a mi tájainkról Európába vittek át, az ottani legjobb szakértőket bámulatba ejtette s elragadta. A biboros madár hangja tökéletesen hasonlít a fülemiléhez és bármily tisztán csengő is, mégis mögötte marad az erdei és a barna rigóé. A mi trófás rigónk fölér a csalogánnyal s ez így van minden éneklőmadarunkkal. Az európai, a ki szép májusi estén sétálni megy az erdő szélére, könnyen fogalmat szerezhet magának a madarak hangversenyéről. Gyakran adták a biboros madárnak a virginiai csalogány nevét s e nevet bizonynyal meg is érdemli hangosan csattogó, változatos énekével, melyet márcziustól szeptemberig hallat.»

Vannak végül madarak, melyek szárnyaikkal is hangot tudnak adni. Könnyen meggyőződhetni erről a szalonkák megfigyelésével párzás idején. A hím előbb rézsut kanyarodik a levegőbe, azután nyult kört ír le oly magasan, hogy a szem alig követheti. Ebben a magasságban köröket ír le s azután kiterjesztett, mozdulatlan szárnyakkal függélyesen csap le. Leszáll, meg újra felszáll körvonalan s oly erővel, hogy nagy szárnytollainak végei remegnek és sajátságos reszkető hangot hallatnak, mely erősen hasonlít a kecske mekegéséhez. Visszatérve a magas régiókba, körbe kezd fogogni, ismét ívet ír le s megint ugyanazt a hangot hallatja. Ezt a műveletet megszakítás nélkül folytatja egy negyed-, vagy félóráig; a kísérő nesz mintegy két másodpercig

tart s 6—8 másodpercnyi időközökben később, pedig ha ereje kezdi elhagyni, 20—25 másodpercnyi időközökben ismétlődik. Ezt a hangot körülbelül így lehetne visszaadni: du-du-dú, oly gyorsan mondva ki, a mint csak lehet. A him ezeket a gyakorlatokat reggel és este végzi, sőt napközben is. Ha az ég tiszta és derült s a levegő csöndes, akkor, ha az embernek jó szeme van, láthatja a szárny végeinek rezgését s meggyőződhetik arról, hogy ez okozza a hangot.

V. S.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hrebly Emil* m. kir. gazdasági felügyelő.

Nyári szemzés. A nyári szemzés azért ajánlatos, mert általa még ugyanazon évben látjuk munkánk eredményét, azaz a fák hajtásokat hoznak, a rózsák pedig virágoznak és a nyári szemzés hajtásai még a tél előtt jól kifejlődnek, tehát a téli fagyoknak jobban ellenállnak. Továbbá mert a nyári szemzés könnyen vihethő keresztül és könnyen lehet új fajtákat, válfajokat vagy féleségeket előállítani az egyes növényekben véletlenül jelentkező különlegességek szemzés útján való szaporításával.

Nem ritkán találkozunk egyes növényeken abnormális virággal, ággal vagy levéllel, a mi nem más, mint a fának vagy a cserjének elfajzott része, melynek a fája, vagy a levele, vagy pedig a virágja elütő az anyanövénytől. Megtörténik sok esetben, hogy ilyen abnormálítások a növény kárára, tehát visszamenőleg a vad ősrre ütnek, vannak ellenben olyan esetek is, midőn egészen új, jobb, szebb, színesebb fa, virág, vagy gyümölcsre fajzanak el. Az ilyen változványokat, vagyis új fajta féleségeket figyelemmel kell kísérni és ha fejlődésükben megtartják jellegüket, akkor legyünk azon, hogy ezen új fajta féleséget elszaporítsuk és a szükséghez képest nemesítsük, hogy újabb fajta növényt, virágot, vagy gyümölcsöt nyerhessünk. Ezzel az eljárással mindenkor csak nemesítjük és szaporítjuk növényállományunkat és könnyen piaczképes és igen jövedelmező ujdonságot nyerhetünk belőle.

Ha nem is találunk ilyen különlegességeket akkor is van elég növényünk, a mit nyári szemzéssel igen ajánlatos és kell is szaporítanunk. Nem ritka az az eset, hogy egyik-másik helyen találkozunk olyan formájú, színes fa, cserje vagy rózsával, a miből szeretnénk magunk részére is; ha ilyen növényeknek vad alanyaival rendelkezünk, nem hiányzik más, mint a nemes növényből szemző hajtást szerezni és nyáron, hajtó szemzésre benemesíteni. Ez nyáron könnyebben is megy mint télen és sok esetben csak egy kis jóakarat kell hozzá.

A nyári vagy hajtó szemzést akkor alkalmazzuk, mikor az új hajtásokon levő szemek annyira kifejlődtek, hogy azokat szemzésre alkalmasnak találjuk. A rózsáknál már virág nyíláskor és nyílás után a szemek teljesen kifejlettek, ezekkel szemezhetünk mindaddig, míg újabb hajtásokba nem törnek elő a szemek.

A tavaszi szemzést, valamint az őszi alvó szemzést

leginkább gyümölcsfáknál alkalmazzuk és csak néha díszfáknál vagy rózsáknál. A nyári hajtószemzést a legjobb sikerrel alkalmazhatjuk a díszfáknál és a rózsáknál.

Ahhoz, hogy nyáron fennakadás nélkül szemezhessünk, szükséges, hogy kertünkben készletben legyenek a megfelelő alanyok, ennél fogva előre kell vad alanyokat beszerezni vagy nevelni.

Ez igen könnyen megy. Egy kis sarjhajtásról, egy kis ágról, egy pár szem magról nyerhető a vadalany. Vadon erdőben található és ültetésekben levő alkalmas vadonczokra is szemezhetünk és siker esetén őszi vagy tavasz folyamán átültethetjük oda, a hol abban gyönyörködni óhajtunk, az udvarra vagy a kertbe.

Nem megvetendő az az eljárás sem, hogy az így vadon nemesített fákat kiszedjük és faiskolában tovább neveljük.

Az is szép látvány, ha egy rózsafán felül fehér virág, közepén egy-két ágon rózsaszínű és alul megint néhány ágon piros virág nyílik. Ezt is nyári szemzéssel érhetjük el.

(bl.)

Alma- és körteaszalás. A gyümölcsaszalást némely vidéken rendszeresen üzik s az aszaltgyümölcs jól jövedelmező kereskedelmi cikket is képez. Ez alkalommal az alma- és körteaszalásának szabályairól óhajtunk egyet-mást elmondani, miután meggyőződésem, hogy erről a tárgyról hazánkban eddig még feleslegesen sokat alig beszéltek, s így csakis az ügy hasznára válik, ha minél többet és minél gyakrabban *hozzászólunk* a gyümölcsök aszalásához, mint gyümölcsstermelésünk egyik fontos tényezőjéhez.

Minden gyümölcsnek — legyen az bárminő — melyet aszalásra szántunk, teljesen fejlődöttnek, — de nem túlrettnek — egészségesnek kell lenni. Megsértett, férges vagy túlrett gyümölcs aszalásra nem használható. Az aszalásra szánt gyümölcsök mindig kézzel szedendők és feldolgozás előtt újból osztályozandók.

Aszalásra leginkább a húsos s kevésbé leves-féleségek választandók, mivel ez az aszalvány sokkal keresettebb, mint a nedvdús-féleségekből származott, mely taplós és nem oly izletes.

Az *almák* közül igen keresett, izletes aszalványt adnak a renet és a csikos almák csoportjába tartozó féleségek, melyeknek húsa fehér vagy világossárga és borizú.

A *körték* közül aszalásra olyan fajták választandók, a melyeknek a húsa kemény, ropogós, minők a Kálmán, muskatály és borkörték osztályába tartozó féleségek.

Ha hámozott és szeletes aszalványt óhajtunk előállítani, akkor e célra nagy gyümölcsöket kell kiválasztani, míg ellenben az egészben való aszaláshoz megfelelőbbek a kisebb gyümölcsök. Magától értetődik, hogy a hámozott és szeletes aszalványokért mindenkor nagyobb árt kapunk, mint az egész aszalványokért.

A körtéket és almákat a fáról való leszedés után lehetőleg azonnal kell aszalni, mivel fekvésben utóérnek s sokat vesztenek jóságukból.

Az aszalásnál figyelni kell arra, hogy az alma és körte-aszalványok lehetőleg megtartsák fehér színüket, mit azáltal érünk el, ha a már meghámozott szeleteket sósvízben (1 liter vízre 5 gramm só) néhány percig áztatjuk.

Az aszalásnál — az almák és körték aszalásánál — legmegfelelőbb 80—90 C hőfok, ennél nagyobb hőfoknál a szeletek hamar száradván ki, szívósak és taplósak lesznek.

A szeleteket, vagy egyáltalán a gyümölcsöt addig kell aszalni, a míg belük annyira megsűrűsödött, hogy kissé erősebb nyomásra sem ereszt levet. A tökéletlenül aszalt gyümölcs hamar penészedik.

Arra is kell figyelni, hogy a kész aszalásokat kihűlés végett ne hagyjuk soká a kemenczében, hanem ellenkezőleg, azonnal kiveendő a kemenczéből vagy az aszalóból és hirtelen a levegőn lehűtendő, miáltal megtartja az aszalvány fénylő színét s zamatos ízét.

A kész aszalványok csak teljes lehűlés után csomagolandók vagy állandó helyükre rakhatók el.

Ezek elmondása után csak azon óhajomat akarom még kifejezni, bárha gyümölcstermelőink végre felismernék a gyümölcsaszalás hasznát s többen csoportosulva, községenként egy-egy aszalót kérnének az államtól, melynek segítségével 3—4-szeresen jövedelmezőbb lenne a gyümölcstermelés, mint a nyers gyümölcs értékesítése.

Hreblay Emil.

Különfélék.

Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület látogatása. Az osztrák birodalmi erdészeti egyesületnek mintegy 50 tagja szeptemberben vendége lesz a magyar erdészetnek. A tanulmányút a vendégek kívánságához képest főként a hazai különleges alföldi gazdaságokra terjed ki és a szávamenti kincstári tölgyesekben Horvát-Szlavonországot is érinti.

A társaság szeptember 11-én érkezik Budapestre. Innen Vinkovczére, majd Szabadkára, a királyhalmi erdőéri szakiskolába, Szeged város erdeibe, a vadász-erdői erdőéri szakiskolába, a delibláti homokpusztára, Temeskubinba, innen a Kazán-szoroson át hajón Orsovára azután pedig Herkulesfürdőre utazik, a hol a tapasztaltakat meg fogja vitatni. Ezzel a tanulmányút szeptember 20-án befejezést nyer.

Eljegyzés. Kocsis Lajos urad. erdész eljegyezte Kónya Erzsikét. (Minden külön értesítés helyett.)

Kitüntetett erdőőrök. Biharvármegye közigazgatási erdészeti bizottsága június hó 10-én tartott ülésén tárgyalta a vármegye erdészeti ügyeit, mely alkalommal elismeréssel nyilatkozott Mócz István tenkei és Venter Viktor központi járási erdőőrökről, kik az erdősítés és csemetenevelés körül kiváló és sikeres munkát végeztek. Az előadói jelentés alapján a közigazgatási bizottság, nevezett erdőőröknek kiváló szolgálataik elismerésül egyenkint 250 korona jutalmat szavazott meg.

Örömmel tesszük közzé ezt a hírt, mint az erdészeti altisztek, valamint a vármegyék illetve a birtokosok részéről is követésreméltó példát.

Nyugdíjbiztosítás. Ocsvári Zsigmond Alsófehér vármegyei járási erdőőr az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár rendes tagjainak I. csoportjában kétszeres tagsággal nyugdíjra és balesetre, Bari Dezső a mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok erdészetenél alkalmazott erdősuhanecz az 1900 évi XVI. t.-cz. 8. §-a alapján balesetre biztosított.

Köszönetnyilvánítás. A liptóújvári m. kir. erdőéri szakiskolában elhunyt Herbert Tamás és Orbán Sándor tanulók síremlékére a következő adományok folytak be:

Oszadai m. kir. erdőgondnokság altisztjei	13.—	K
Liptóújvári erdőéri szakiskola tanulói	20.40	«
Jablonka Antal élelmezési altiszt gyűjtése	7.20	«
Medveczky Ignác és Lerner Ernő à 1 K	2.—	«
Teplicskai m. kir. erdőgondnokság altisztjei	7.—	«
Fenyőházai m. kir. erdőgondnokság altisztjei	9.60	«
Vadas József	2.—	«
Összesen	61.20	K

Midőn a kegyes adományokat köszönettel nyugtázom, egyszersmind tudatom, hogy elhunyt szaktársaink síremlékei elkészültek, azok felállítottak és a költségek fedeztettek.

Liptóújvár, 1911 július 22-én.

Felber Rezső,
m. kir. főerdőr.

Állati betegségek emberen. Több olyan ragadós betegsége van az állatoknak, mely nemcsak egyik állatról a másikra terjedhet, hanem átragadhat emberekre is. Az állatokkal, de különösen a beteg állatokkal bánó emberek, vagy azok, kik beteg állat tejét, husát elfogyasztják, kaphatják meg leginkább a ragadós állati betegségeket. Az állatok közt oly gyakran s oly nagy mértékben előforduló száj- és körömfájás éppen nem ritka eset az emberek közt sem. Beteg állat tejének fogyasztása, vagy a beteg testrészek gyógykezelése folytán ragad át az illetőkre. Ritkán történik meg, hogy emberen súlyosabb bajt idézne elő, leginkább csak a száj környékén jelentkeznek apróbb, jelentéktlenebb hólyagocskák. Sokkal veszedelmesebb a takonykórral való fertőzés, mely — eltekintve attól, hogy igen nehéz emberen felismerni — rendszeren szomorú kimenetelű is szokott lenni. A sertésorbáncz átragadására is volt eset, a mit a sertéseknél is alkalmazni szokott szérummal lehet kezelni. Éppen nem ritka a lépfene előfordulása sem embereken. Az ily betegségben elhullott állatok bőrének, szőrének feldolgozása közben fertőzhetik magukat az illetők. Volt már arra is eset, hogy lépfenés állat husából ettek s így kapták meg e betegséget, vagy pedig a rosszul elföldelt dögökön lakmározott legyek oltották át a betegség csiráit emberekre. Nemcsak e rendkívül veszedelmes betegség, hanem a többi ragadós

állati betegségek ellen is fő védekezés a soha meg nem szünő óvatosság.

Időjelzés. A «Meteor» augusztus hóra a következő időjelzést teszi közzé: Augusztus havának változói napjai 1, 2, 5, 10, 17, 21, 24, 25, 26, 29 és 31-re esnek. Legerősebb hatásúak az 1-sői változó, az 5-iki meleg, a 17-iki változó, a 21-iki erősen csapadékos, a 25-iki száraz meleg és a 29-iki változó jelleggel.

Hivatalos közlemények.

Katonai lögyakorlatok alkalmával a vadállomány elszéledése által keletkezett haszonveszteség megértítettik.

(A m. kir. honvédelmi miniszter úr 1910. évi 78.432. számú határozata.)

A katonai gyakorlatok által a vadállományban esetleg okozott károk megtérítése tekintetében a honvédelmi miniszter úr elvi jelentőségű határozatot hozott és döntését a következőkkel indokolta:

Az 1909. évben tartott m—i tüzérségi lögyakorlatokból kifolyólag V. Gy. n—i lakos által támasztott vadkármegtérítési igény ügyében E. vármegye alispánja által hozott, tévesen másodfokúnak nevezett, de tulajdonképpen elsőfokú határozatot a törvényes időben beadott felebezés következtében felülvizsgálat alá véve, az alispáni határozatot a felebezés elutasításával és a 75 K kártérítési összeg megállapításával helybenhagyom. A katonai lögyakorlatok a vadászidény legelején és oly rövid ideig tartottak, hogy az alatt a vadászat a vadászidénynek csak egy elenyésző csekély részében volt korlátolva, másfelől a lögyakorlatok megtartása a vadállomány elszéledésére tapasztalat szerint csekély befolyással van, mert a helyéből kizavart vad a nyugalom helyreálltával rendszerint ismét vissza szokott térni megszokott helyére. Tulajdonképpen tehát csak arról az elmaradó haszonveszteségről lehet szó, melyet a bérlők annak folytán szenvedtek, hogy az augusztus 15-én megkezdődött vadászidénytől kezdve a lögyakorlatoknak augusztus hó 23-án történt befejezéséig a bérelt terület egyrészen nem vadászhattak: az elsőfokúlag megítelt 75 K kártérítési összeg tehát elég méltányos az egész évi 330 K bérösszeggel szemben. Erről az érdekelték azonnali értesítése végett oly megjegyzéssel értesítem, hogy ezen ügyben az 1879-ik évi XXXVI. törvénycikket magyarázó utasítás első bekezdése értelmében az alispán illetékes elsőfokú határozat meghozatalára, ennél fogva a párkányi főszolgabíró által állítólag hozott elsőfokú határozat szabályellenes volt; miután azonban ez az iratok közt feltalálható nem volt, megáll az a föltevés, hogy a főszolgabíró által vezetett tárgyalások tekintettek tévesen elsőfokú határozatnak. Ezen okból ezen állítólagos elsőfokú határozatot nem semmisítem meg, hanem az alispáni határozatot tekintetem elsőfokú határozatnak.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalnak t. vezetőseit, hogy erdészeti albizti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A nagybányai m. kir. főerdőhivatal főnöke Acberger Imre szászsebesi m. kir. főerdőrt és Góra Jakab m. kir. erdőrt I. oszt. erdőaltisztekké (főerdőrökké), — Papolezi László és Demuth Lajos I. oszt. erdőlegényeket II. oszt. erdőaltisztekké (erdőrökké), — Márton József II. oszt. erdőlegényt és Blázs Miklós napibérest I. oszt. erdőlegényekké, — Csery Jenő napibérest pedig II. oszt. erdőlegényné nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a címzalagon átjavitott lakezím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavitásokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközi a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főleg reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

P. Szentkút. A beküldött leveleken a körtevarbetegség (*Fusicladium pirinum*) pusztít. Megtámadja ez a gombabetegség a leveleket, hajtásokat, a még fiatal zöld vagy félig érett gyümölcsöt, a melyeken zöldesbarna vagy sötétbarna foltok okoznak. A gyümölcs fejlődésével ezek a foltok rajta elparásodnak, megkeményednek; ettől a varszerű elváltozástól kapta ez a betegség a nevét. Az erősen megtámadott levél hamar lehull, a gyümölcs apró, nyomorék marad. Az ellene ismert védekezési eljárások a következők: 1. Mivel vannak olyan alma és körtefajtánk, a melyek ezen betegség iránt csak kevésbé vagy egyáltalán nem fogékonyak, a fertőzött vidéken ilyen ellentálló fajták természetendők. — 2. A beteg korona vagy törzsrészek a tél folyamán lemetszendők és gondosan elégetendők. — 3. A lehullott, beteg gyümölcsöt össze kell szedni és elégetni, úgyszintén ezt kell tenni a lehullott levélzettel is, mert ezekben telel át a gomba szaporodó teste, a mely tavasszal felpattan és a spóra innét terjed szét az új lomb és gyümölcsre. A további fertőzés meggátlása végett a talaj őszzel 30–35 cm. mélyen felásandó. — 4. Varras oltóvesszőket vagy szemzőkhajtásokat használni nem szabad. — 5. Permetezés bordeauxi folyadékkal (rézgálicz és mézkeverék) rügyfakadás előtt 2%-ossal, virágzás előtt 1%-ossal, virágzás után 1%-ossal, ha pedig már a levelek teljesen kifejlődtek, 2%-ossal. *Révész.*

M. F. Sasok által a háziszárnyasokban okozott károkért a vadászati törvény 8. §-a értelmében a vadászati bérlő nem tartozik kártérítéssel. Miután a vadászati törvény 12. §-a értelmében a sasokra és egyéb kártékony és ragadozó állatokra tilalmi időben is szabad vadászni, a 13. §. értelmében pedig az ilyen állatokat saját területén a birtokos bármikor elpusztíthatja, még abban az esetben is, ha a vadászat bérbe van adva, ennél fogva a sasok károsítása ellen maguknak a birtokosoknak kell védekezniök. Hogy önöknek miért «tilos» vadászfegyvert hordani, azt nem írta meg. De jobb is a ragadozó szárnyasokat póznákra felállított tányévasakkal vagy csapdákkal fogni, mint lelőni, mert az előbbi eljárás sokkal biztonságosabb eredményre vezet.

K. J. A vadászati törvény 2. §-ának 2. pontjában felsorolt azokon a területeken, a melyek 200 holdnál kisebbek ugyan, de kertileg műveltetnek és be vannak kerítve vagy árokkal körül vannak véve, továbbá a melyek belső telket (udvart) szőlőt vagy állandó szigeteket képeznek, a birtokos ha a vadászati és fegyveradókat megfizette, vadászhat ugyan, de a 15. § értelmében ilyen helyen is tilos minden szőrme vagy hasznos szárnyasvadnak törökkel, hurkokkal stb. való elfogása, vagy megölése. Nem elég tehát az, hogy a föld kertileg legyen művelve, hanem annak bekerítve vagy árokkal körülvéve is kell lenni. Hogy az ároknak milyen méretűnek és a kerítésnek milyennek kell lenni, azt a törvény nem írja elő.

Zerge. 1. Tárcaja nem üti meg a mértéket s így azt nem közölhetjük. — 2. A kért címét — mivel lapunknak nem előfizetője — nem tudjuk.

H. A. Előfizetése szeptember végén jár le.

P. M. A földművelésügyi miniszter úr 1906. évi 6931 eln. számú rendeletével kiadott utiszabályzat 50. §-a szerint: «Altiszték és szolgálók hasonló fizetéssel való áthelyezés esetében úgy saját személyük, mint a tényleg átköltözködő családtagok részére a menetáruk, valamint a valósággal felmerült és hitelesen igazolt egyéb utazási és szállítási költségek megtérítésére legfeljebb 100 korona erejéig tarthatnak igényt». — A hivatal tehát helyesen járt el, a mikor önnek átköltözködési költség fejében 100 K-t utalványozott. — Ha ön hiteles okmányokkal igazolni tudja azt, hogy a költözködése többre került 100 koronánál és azt is tudja igazolni, hogy a költözködés alkalmával szenvedett kárának helyreállítása mibe került, úgy az erre vonatkozó okmányok bemutatása mellett kérjen felettes gondnoksága útján az erdőhivataltól segélyt. Alig hisszük, hogy kellő megokolás mellett a hivatal a kérelmet ne teljesítené. Ha azonban ott segélyt nem kapna, úgy forduljon ezért felettes hivatala útján a földművelésügyi miniszter úrhoz. Ha az említett utiszabályzatot ön nem kapta volna meg, kérjen egy példányt az erdőgondnokságtól vagy a hivataltól.

Sz. I. Hirdetését kivételesen kétszer díjmentesen közöljük.

N. J. A kinevezések közlésén nem módosíthatunk, miután mi hivatalosan kaptuk az értesítést úgy, a mint azt közöltük.

T. J. Azzal, hogy fiát valamelyik katonai alreáliskolába az idén beadja, már elkésett, mert az eziránti kérvényeket május 15-ig kell a cs. és kir. hadügyminiszter úrhoz beadni. Hogy fiát jövő évben a 2-ik osztályba vegyék fel, annak nincs akadálya ugyan, de nehezen megy, mert a második, harmadik és negyedik évfolyamban évenként csak igen kevés hely üresedik meg. E mellett a második évfolyam felvételi vizsgáján már németül is kell tudni legalább annyit, hogy valamely egyszerű német nyelven előadott szöveg tartalmát a pályázó magyarul el tudja mondani. Ezenkívül vizsgálni kell a földrajzból, az ókori világtörténelemből, az osztrák-magyar monarchia történetéből, az állattanból, a számtanból és a német szépírásból. Ha fiát mindenképpen katonai reáliskolába óhajta beadni, úgy legcélszerűbb lesz, ha az idén beiratja őt vagy gimnáziumba, vagy reáliskolába, vagy polgáriba s jövő évre folyamodik vagy a 2-ik osztályba vagy esetleg az 1-ső osztályba való felvételért. Fiát még jövő évben is felvehetik a katonai reáliskola első osztályába, mert a felvételnél még nem tölti be a 12-ik évét. Ennél idősebbet már nem vesznek fel az első osztályba. A katonai reáliskolákban nagyon sok ingyenes és félfizetéses hely van, a melyekre az állami alkalmazottak gyermekei elsőbbséggel bírnak. Ha jövő évben idejekorán (márcziusban) érdeklődik a dolog iránt, úgy szívesen tájékoztatni fogjuk a teendőkről.

Ha pedig nem akarja, hogy fia esetleg egy évet tanulmányában veszítsen — ha tudniillik nem tud úgy németül, hogy a 2-ik osztályba a felvételi vizsgát le tudja tenni — úgy járasson vele még négy középiskolát, vagy négy polgári iskolát és akkor adja be valamelyik honvéd-, vagy közös hadapródiskolába.

R. J. Sorsjegyei nem nyertek.

T. F. P. D. jelenleg uradalmi főerdész Facskón (Trencsén megye), Br. F. A. pedig Kolozsváron lakik. A czímszalag helyesbítése iránt intézkedtünk.

Erdőőri állást keres 38 éves, róm. kath., kiscsaládú, erőteljes, egészséges, kiszolgált csendőr és szakvizsgázott erdőőr, a ki az erdészeti és vadászati teendőiben 8 évi gyakorlattal bír és jó bizonyítványokkal rendelkezik. Beszél magyarul, németül és horvátul. Címe a szerkesztőségénél megtehető. (28.)

Reprezentálóképes, 33 éves egyén, hosszabb fogalmazói, kereskedelmi, gazdasági, vadászati, halászati, 3 évi erdészeti gyakorlattal és több nyelvismerettel állandó állást keres. Ajánlatot «Biztos» jellegével Nádszeg, Poste restante kér. (29.)

Az ungvári m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó fenyvesvölgyi m. kir. erdőgondnokságban alkalmazott II. oszt. erdőaltiszt állomást cserélni óhajt a liptóújvári, tótsóvári, besztercebányai, zsarnóczai, esetleg máramarosszigeti erdőhatóság kerületében alkalmazott hasonló rangú szaktárssal. Címe Erhardt Győző m. kir. erdőaltiszt, Fenyvesvölgy (Ung megye). (30.)

HIRDETÉSEK

681/1911. sz.

Pályázati hirdetés.

Ponik község (Zólyom megye) az erdejénél lemondás folytán megüresedett állásra pályázatot hirdet.

Az erdőőri állás javadalmazása évi 800 kor. fizetés és 20 ürm³ tűzifa.

A Ponik község előljáróságához címzett kérvények 1911. évi augusztus hó 10-ig terjesztendők be.

A sajátkezüleg irt, 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. Születési anyakönyvi kivonat, 2. erkölcsi bizonylat, 3. erdőőri szakvizsgái bizonyítvány, 4. orvosi bizonyítvány, 5. eddigi szolgálatra vonatkozó bizonyítvány, 6. katonai kötelezettség teljesítését igazoló okmányok.

A megválasztott állását azonnal, vagy legkésőbb 1911. évi szeptember hó 1-én elfoglalni köteles.

Ponik, 1911. évi július hó 14-én.

(1.)

A községi előljáróság.

Versenyárgyalási hirdetés.

A pojana-mőruli (Krassó-Szörény vármegye karánsebesi járás, Mőrul község) kincstári fűrésztelepen emelendő új erdőőri lak építésére nyilvános versenyárgyalást hirdetnek.

Kiadásra kerülnek az ezen lakóház felépítésével kapcsolatos összes építkezési munkálatok, úgymint föld- és kőműves-, ács-, bádogos-, asztalos-, lakatos-, üveges-, mázó- és vasmunkálatok.

Ajánlat csakis a kiírás tárgyát képező összes építési munkálatokra együttesen tehető, egyes munkanemekre vagy egyes munkacsoportokra azonban nem.

Az ívenként egykoronás bélyeggel ellátott és a pályázati feltételekben körülírt módon kiállított írásbeli ajánlatok az orsovai m. kir. erdőhivatalnál 1911. évi

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

39 éves, erőteljes, nős, r. kath. vallású, szakiskolát végzett erdőaltiszt, a ki eddig 16 éven át kisebb erdőbirtokot és egy mészkőbányát önállóan kezelt, irodai munkálatokban jártas, beszél. ir: magyarul, tótul, és szóban németül, hasonló vagy megfelelő erdőaltiszt állást keres. Címe a szerkesztőségénél. (25.)

augusztus hó 21-ik napjának délelőtti 12 órájáig nyújtandók be.

Az ajánlatok alapjául szolgáló pályázati feltételek, továbbá az általános építési feltételek, a részletes (műszaki) feltételek, a szerződés tervezete, a használandó ajánlat, valamint az ajánlati költségvetés mintája és az építési tervek és rajzok, az orsovai m. kir. erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetőleg a pályázati feltételek, a szerződés tervezete, az ajánlat, az ajánlati költségvetés mintája együttesen 10 (tíz) koronáért ugyanott beszerezhetők.

A főépület tető alá hozatala, tehát az alap-, láb- és teherviselő felmenő falazások, a fedélszék felállítása és az épület befedése az 1911. évi október hó végéig, a többi munkálat pedig 1912. évi július hó végéig teljesen elkészítendő.

Ajánlattevő tartozik az ajánlati összeg 5 (öt) százalékaival egyenértékű bánatpénzt az orsovai m. kir. erdőhivatali házipénztárnál, vagy bármely más állami pénztárnál készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban letenni és az erre vonatkozó letéti nyugtát vagy postai feladóvevényt az ajánlathoz csatolni.

Budapest, 1911. évi július hó 18-án.

(2.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Sáros vármegye közigazgatási erdészeti bizottságától.

1619/1911 e. a. sz.

Pályázat járási erdőőri állásra.

A felsővízközi székhelyvel megüresedett II. oszt. járási erdőőri állásra alulírott bizottság pályázatot hirdet.

Az állás 30 nap alatt elfoglalandó.

Javadalmazás: évi 500 kor. fizetés, 200 kor. lakpénz, 200 kor. utiátalány, 100 kor. egyenruhaátalány, két tag-sági könyv az országos munkás- és cseléd-segélypénztárban, balesetelleni biztosítás, az erdei kártérítési összegek 1/3 része.

A teljes szakképzettséggel, fedhetlen életet és ép szellemi és testi erőt igazoló okmányokkal, valamint az eddigi szolgálatra vonatkozó bizonyítványokkal felszerelt szabályszerű kérvények legkésőbb f. évi augusztus hó 31-ig a bizottsághoz betérjesztendők.

Kelt Sáros vármegye, közigazgatási erdészeti bizottságának Eperjesen, 1911 július hó 14-én tartott üléséből.

(3.) **Semsey Boldizsár** s. k. elnök.

2837/1911. sz.

Pályázati hirdetés.

A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületében megüresedett két (2) II. osztályú m. kir. erdészeti altiszti, előléptetés esetén két I. osztályú, esetleg II. osztályú erdőlegényi vagy segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

A II. osztályú erdészeti altiszti állás javadalmazása: évi 600 korona fizetés, 100 korona személyi pótlék,

természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér, valamint egyéb rendszerezett mellékletmények.

Az I. osztályú erdőlegényi vagy segéderdőőri állás javadalmazása évi 700 korona, a II. osztályú erdőlegényi vagy segéderdőőri állás javadalmazása pedig évi 600 korona szegődménydíj, természetbeni lakás, vagy ennek hiányában a törvényszerű lakbér és egyéb rendszerezett mellékletmények.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. törvénycikk 37. §-ában követelt szak-képzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók ezenfelül ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá életkorukról és illetékességükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül pedig eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényüket előljáró hatóságai, esetleg az illető járás politikai hatósága útján folyó évi szeptember hó 15-ig alulírott m. kir. főerdőhivatalnál nyujtsák be.

Az erdőlegényi és segéderdőőri állásokért pályázók nőtlenségi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Lippa, 1911. évi július hó 19-én.

(4.) **M. kir. főerdőhivatal.**

3452/1911. sz.

Kitermelt tölgyrönkö-eladás.

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1911. évi augusztus hó 9-én délelőtt 10 órakor tartandó alkutárgyaláson zárt írásbeli ajánlat útján eladás alá bocsájtatik a lugosi vasuti állomás melletti kincstári faraktárban már részben kifuvározott, részben még a harmadiai vágásban levő, de szintén fenti helyre kifuvározandó mintegy:

55-78 m³ 21—30 cm kéreg nélkül mért középátmérőljű.
147-20 m³ 31—40 cm " " " " "
90-48 m³ 41—50 cm " " " " "
51-03 m³ 51—60 cm " " " " "

76-12 m³ 60 cm-en felüli kéreg nélkül mért középátmérőljű, vagyis összesen mintegy 420-61 m³ tölgyrönkö.

Bánatpénz: 4000 korona, mely az ajánlattal együtt folyó évi augusztus hó 8-án délután 5 óráig az erdőigazgatósághoz beküldendő, avagy beadandó.

Az eladás alá bocsájtott tölgyrönkök a lugosi vasuti állomás melletti kincstári faraktárban és a harmadiai vágásban megtekinthetők.

Az alkutárgyalási és szerződési feltételek a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál a hivatalos órák alatt betekinthezők, avagy kívánatra megküldetnek.

Az ajánlathoz használandó űrlapok (ajánlat és boríték) az erdőigazgatóságnál díjtalanul kaphatók.

Lugos, 1911. évi július hó 18-án.

(5.) **M. kir. erdőigazgatóság.**